

MORFOLOGIE I SLOVOTVORBA

2. HODINA

SLOVOTVO
RBA =
derivologie

souhrn morfologicko-syntaktických procesů, které umožňují tvorbu nových jednotek na základě lexikálních morfémů – tzv. **L-MORFÉMŮ**

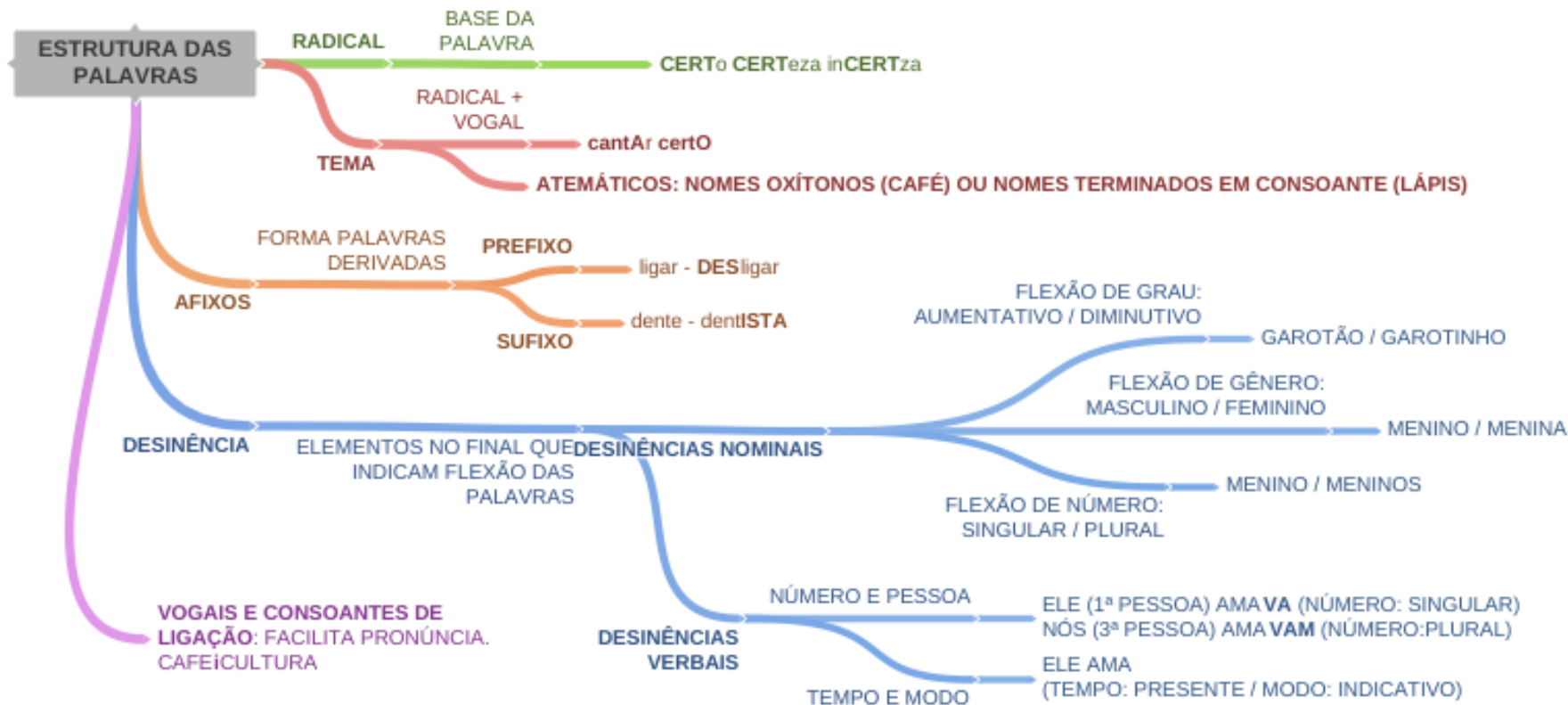
TYPY SLOVOTVO RBY

ODVOZOVÁNÍ (derivace)

SKLÁDÁNÍ (kompozice)

ZKRACOVÁNÍ (abreviace)

PŘEJÍMÁNÍ (z cizích slov)

Formaçã o de palavras

DERIVAÇÃO

COMPOSIÇÃO

CONVERSÃO

TRUNCAÇÃO
E SIGLAÇÃO

pedra
pedreiro
pedregulho
pedrada
apedrear
pedraria

pedregulho

Pedra muito grande; penedo.
Grande quantidade de pedras miúdas.
Seixo, calhau.

l) Dicio.com.br

-as famílias de palavras

- as palavras cognatas

pe·dra·da

(pedra + -ada
nome feminino)

1. Acto de arremessar uma pedra.
2. Pancada com pedra arremessada.
3. [Figurado] Ofensa, insulto.
4. [Portugal, Informal] Bebedeira.
5. [Portugal, Informal] Efeito provocado pelo consumo de drogas. = MOCA, PEDRA

e lá vai pedrada

• [Brasil, Informal] Usa-se para indicar quantidade ou número indeterminado que excede um número redondo (ex.: *só o tecido custa uns trezentos e lá vai pedrada*). = E LÁ VALE UMACA, E LÁ VAL PEDRA

6

DERIVACE

-je tvoření slov s novým věcným významem pomocí **předpon, přípon i předpon a přípon** zároveň. Odvozená slova se nazývají ***deriváty***

- jak sufixy, tak prefixy tvoří nová slova, která si zachovávají vesměs pravidelně vztah k původnímu významu kořene,

TYPY DERIVAC E

DERIVAÇÃO

COMPOSIÇÃO

CONVERSÃO

TRUNCAÇÃO E
SIGLAÇÃO

PREFIXNÍ

pomocí předpon (tzv. PREFIXŮ)
*např: **contradizer** (**proti**řečit)*

SUFIXNÍ

pomocí přípon (tzv. SUFIXŮ)
*např: **papelaria** (**papír**nictví)*

PARASYNTÉZA

pomocí *PRE* a *SU* - *FIXŮ*
*např : **anoitecer** (**stmívat** se)*

REGRESIVNÍ DERIVACE

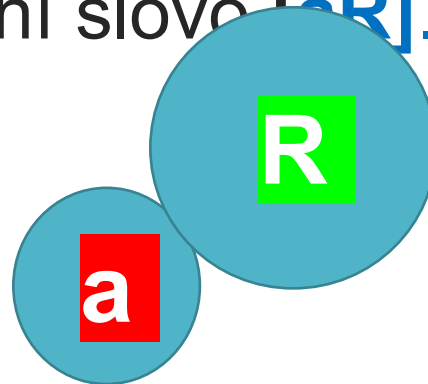
zpětná derivace
*např: **gritar** - **grito***

NEPRAVÁ DERIVACE

pomocí ČLENU
*např: **morto** – **o morto** (**mrtvý** –
mrtvola)*

PREFIXNÍ DERIVACE

Odvozování pomocí přípon neboli tzv. *prefixní derivace* spočívá v použití **PREFIXU** - **předpony**, která se staví před základní slovo [aR].

Typy
prefixů
- hledisko
etymologi
cké

PŘEDPONY

-ŘECKÉ

-LATINSKÉ

ŘECKÉ PŘEDPONY

<u>an</u> arquista	anarchista	<u>ar</u> canjo	archanděl
<u>ateu</u> / fem. ateia	ateista	<u>dioc</u> ese	diocéze
<u>aná</u> fora	anafora	<u>dis</u> pneia	dušnost
<u>anfí</u> bio	obojživelník	<u>ecl</u> ipse	zatmění
<u>anfite</u> atro	amfiteátr	<u>enc</u> éfalo	mozek
<u>antí</u> poda	protinožec	<u>sí</u> laba	slabika
<u>apoge</u> u	vrchol, vyvrcholení	<u>ev</u> angelho	evangelium
<u>apó</u> stata	odpadlík	<u>hiper</u> actividade	hyperaktivita
<u>arce</u> bispo	arcibiskup	<u>hipo</u> tensão	hypotenze
<u>arqué</u> tipo	archetyp	<u>pró</u> logo	předmluva
<u>perí</u> frase	perifráze, opis	<u>sim</u> patia	sympatie
<u>êx</u> odo	exodus	<u>progn</u> óstico	prognóza

DERIVAÇÃO PREFIXOS GREGOS

anarquista

arcanjo

ateu / fem. ateia

diocese

anáfora

dispneia

anfíbio

eclipse

anfiteatro

encéfalo

apogeu

evangelho

apóstata

hiperactividade

arcebispo

hipotensão

arquétipo

prólogo

perífrase

simpatia

êxodo

prognóstico

diagnóstico

sinfonia

A- , NA (privação, negação)

ANA- (repetição, separação)

ANFI- (duplicidade, ao redor)

ANTI- (oposição)

APO-separação, afastamento, longe de)

ARQUI (posição superior)

CATA- (movimento para baixo)

DIA- (através de)

DI- (duas vezes)

DIS- (dificuldade, mau funcionamento)

EN-, EM-, E-, ENDO – (posição interna)

EX-, **EC-**, EXO, - ECTO- (**movimento para fora**)

EPI- (posição superior, acima de)

EU-, EV- (excelência, perfeição)

HEMI- (metade)

HIPER- (posição superior, excesso)

HIPO- (posição inferior, insuficiência)

META- (posterioridade, através de)

PARA- (proximidade, ao lado)

PERI- (em torno de)

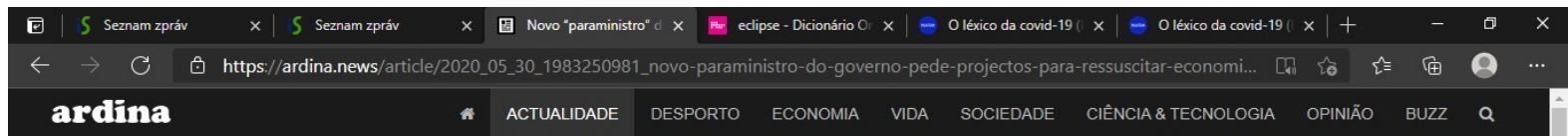
PRO- (posição superior)

POLI- (multiplicidade)

SIN- SIM – (simultaneidade)

paraministro

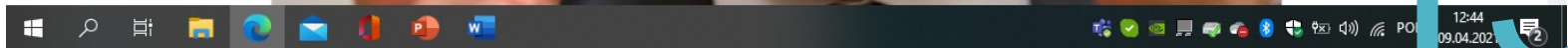
'Aquele que tem as funções de um ministro sem o ser de facto. O termo passou a ser usado em Portugal com a escolha do **professor universitário António Costa Silva** pelo primeiro-ministro António Costa para seu **conselheiro especial** visando um **programa estratégico de retoma económica** face à **devastação** provocada pela **pandemia da covid-19**.

publico.pt - 30 mai 10:59

Novo “paraministro” do Governo pede projectos para ressuscitar “economia “zombie””

António Costa Silva é presidente da empresa petrolífera Partex. O primeiro-ministro pediu-lhe um plano de recuperação económica. Vai ouvir ministros, partidos e parceiros sociais.

13

LATINSKÉ PŘEDPONY

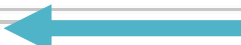
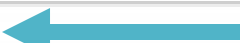
<u>ab</u> dicar	zřící se	<u>im</u> igrar	imigrovat
<u>ab</u> dicação	zřeknutí se, abdikace	<u>in</u> trospeção	sebezpozorování
<u>av</u> ersão	averze, nechut'	<u>in</u> ativo	neaktivní
<u>ad</u> junto	Pomocný, adjunkt	<u>il</u> egal	nelegální
<u>con</u> tradizer	protiřečit	<u>in</u> troduzir	uvést
<u>con</u> tradição	protiřečení	<u>ultra</u> -som	ultrazvuk
<u>de</u> cair	upadnout	<u>vice</u> -presidente	viceprezident
<u>de</u> cadência	dekadence	<u>supra</u> dito	výše řečený
<u>ex</u> portar	Vyvážet, exportovat	<u>ob</u> stáculo	překážka
<u>ex</u> trair	vytrhnout, vytěžit	<u>re</u> fazer	znovu udělat
<u>ex</u> tracção	vytrhnutí, těžba	<u>per</u> furar	provrtat, děrovat
<u>in</u> gerir	požít (potravu)	<u>per</u> furador	děrovačka
<u>im</u> pedir	zabránit, čemu	<u>pro</u> gresso	pokrok

DERIVAÇÃO PREFIXOS LATINOS

Alguns prefixos latinos

Prefixos	Significados	Exemplos
a-, ab-, abs-	Afastamento, separação	Abstenção, abdicar
a-, ad-, ar-, as-	Aproximação, direção	Adjunto, advogado, arribar, assentir
ambi-	Ambigüidade, duplicidade	Ambivalente, ambiguo ←
ante-	Anterioridade	Anteontem, antepassado
aquém-	Do lado de cá	Aquém-mar
bene-, bem-	Excelência, bem	Beneficente, benfeitorias ←
bis-, bi-	Dois, duas vezes, repetição	Bípede, binário, bienal
circum-	Em torno de, em volta de	Circunferência, circunflexo ←
com- (con-), co- (cor-)	Companhia, contigüidade	Compor, conter, cooperar
contra-	Oposição	Controvérsia, contraveneno ←
cis-	posição aquém	Cisadriano, Cisalpino
de-, des-	Separação, privação, negação, movimento de cima para baixo	Deportar, demente, descrer, decair, decrescer, demolir
dis-	Separação, negação	Dissidência, disforme

DERIVAÇÃO PREFIXOS LATINOS

e-, em-, em-	Introdução, superposição	Engarrafar, empilhar
e-, es-, ex-	Movimento para fora, privação	Emergir, expelir, escorrer, extrair, exportar, esvaziar, esconder, explodir
extra-	Posição exterior, excesso	Extraconjugal, extravagância
intra-,	Posição interior	Intrapulmonar, intravenoso
i-, im-, in-	Negação, mudança	Illegal, imberbe, incinerar
intra-, intro-	Movimento para dentro	Imersão, impressão, inalar, intrapulmonar, introduzir
justa-	Posição ao lado	Justalinear, justapor
o-, ob-	Posição em frente, oposição	Obstáculo, objeto, obsceno, opor, ocorrer
per-	Movimento através de	Perpassar, pernoite
pos-	Ação posterior, em seguida	Posdata, póstumo
pre-	Anterioridade, superioridade	Pré-natal, domínio
pro-	Antes, em frente, intensidade	Projetar, progresso, prolongar
preter-, pro-	Além de, mais para frente	Preternatural, prosseguir
re-	Repetição, para trás	Recomeço, regredir
retro-	Movimento mais para trás	Retrospectiva

DERIVAÇÃO ÃO PREFIXOS LATINOS léxico do séc. XXI

desconfinamento
descumprimento
desemprego
desigualdade
descontrolo
desinformação
desobediência
despedimentos
disseminação
insuficiência
incubação
inflamação
pré-covid
pós-pandemia
retrovírus
retrocesso
repatriamento
repensar

SEMINÁRIO
INTERNET,
DESINFORMAÇÃO
E DEMOCRACIA
24 DE JULHO DE 2019
SÃO PAULO

é seguido de hífen por ter
acentuação gráfica própria

CORONAVÍRUS COVID-19

PLANO DE

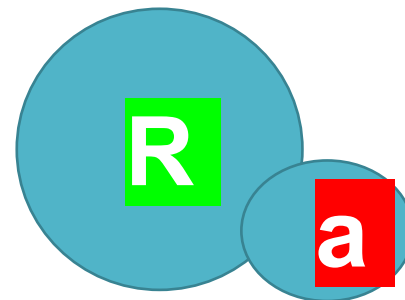
DESCONFINAMENTO

a atenuação gradual ou, mesmo, o levantamento das medidas de confinamento impostas para combater a propagação do novo coronavírus.

SUFIXÁLNÍ DERIVACE

Princip odvozování pomocí přípon neboli tzv. *sufixální derivace*, spočívá v použití **SUFIXU** - **přípony**, které se připojují ke slovnímu základu [Ra].

DERIVAÇÃO SUFIXAL

Ser chato como a ferrugem

Typy sufixů hledisko morfologick é

JMENNÉ

- *sapato*:
- *sapat-ão* „baganče“
- *sapat-aria* „prodejna obuvi“
- *sapat-eiro* „švec“
- *sapat-eira* „botník“
- *sapat-ilha*, „cvička“
- *sapat-eada*, *sapat-eado*, „stepování“,

SLOVESNÉ

- *a manhã* : *amanh-ecer* „svítat“

PŘÍSLOVEČNÉ

- *perigosa-mente*, „nebezpečně“
nebo *linda-mente*, „pěkně“

Typy sufixů hledisko sémantické

sufixy *nocionální*

- poukazují na **objektivní význam slova, ale i velikost**
- (například *stavit – stavitel*)

sufixy *pragmatické*

- zahrnují **pragmatickou a expresivní** složku významu (např: *hebký – heboučký*).

PRAGMATICKÉ

AUGMENTATIVNÍ – zveličelé

ão,alhão, -(z)arrão, -eirão, -aça, -aço, - árzio, - uça, -
anzil, -aréu, -arra, -orra, -astro, - az, -alhaz, -arraz

DEMINUTIVNÍ – zdrobnělé

zinho, -inho, - ino, -im,-acho, -icho, -ucho, -ebre, -
eco,-ico, -ela, -elho, -ilho, - ete, -eto, -zito-ito, -ote,-
isco,-usco.-ola

DERIVAÇÃO SUFIXOS PRAGMÁTICOS

AUMENTATIVOS

DIMINUTIVOS

PODEM SER TAMBÉM

NOCIONAIS

ão, alhão, -(z)arrão, -eirão, -
aça,

-aço, -árzio, -uça, -anzil, -
aréu,

-arra, -orra, -astro, -az, -
alhaz,

-arraz

zinho, -inho, -ino, -im,-
acho,

-icho, -ucho, -ebre, -eco,-
ico,

-ela, -elho, -ilho, -ete, -eto, -
zito

-ito, -ote,-isco,-l

DEMINUTIV A

NOCIONÁLNI

lugar	lugarejo
mosca	mosquito
folha	folheto
globo	glóbulo
grão	grânulo
cela	célula
Chuva	chuvisco

PRAGMATICKÉ

papel	papelinho
burro	burrinho
Forte	fortim
rio	riacho
rapaz	rapazote
janela	janelinha
rua	ruela
diabo	diabrete

café	cafezito
casa	casebre
ilha	ilhota
pequeno	pequenino

-inho, -incho, -
ino, -im,-acho, -
icho, -ucho, -
ebre, -eco,-ico,
-ela, -elho, -
ilho, - ete, -eto,
-zito-ito, -ote,-
isco,-usco.-ola

Derivação sufixos diminutivos

NOCIONAIS/OBJETIVOS

lugar lugarejo

mosca mosquito

folha folheto

globo glóbulo

grão grânulo

cela célula

PRAGMÁTICOS/EXPRESSIVOS

papel papelinho

burro burrico

adeus

adeusinho

o

Obrigado

obrigadinho

ho

café

cafezito

Pequeno

-inho, -inho, -
ino, -im,-acho, -
icho, -ucho, -
ebre, -eco,-ico,
-ela, -elho, -
ilho, -ete, -eto,
-zito-ito, -ote,-
pequeno, usco, -ola

Gri

corpo- tělo, těleso, korpus	→	corp úsculo - tělísko
febre - teplota	→	febr ícula – zvýšená teplota
globo – země	→	glób ulo - krvinka
gota – kapka	→	got ícula – kapka (oční)
grão - zrno	→	grân ula - granule
homem-člověk	→	hom únculo - človíček, bezvýznamný člověk
modo – způsob	→	mód ula - modul
monte – hora	→	mont ículo – kopeček, pahorek
nó – uzel	→	nód ulo – uzlík, zauzlení
nota – poznámka	→	nót ula – drobná poznámka
obra – dílo	→	op úsculo – dílko, spisek
parte - část	→	part ícula - částice
pele – kůže	→	pel ícula – pelikula, blanka, jemný povrch
raíz- kořen	→	rad ícula – kořínek, radikula (zárodek kořínku)
rei – král	→	rég ulo – mladičkový král, bezvýznamný panovník
questão - otázka	→	questi úncula – bezvýznamná pře, otázka
verso – verš	→	vers ículo – verš
verme – červ	→	verm ículo - červíček

Knižní deminutivy

-ÚSCULO
-ÍCULO
-ÍCULA
-ULO
-ULA
-ÚNCULO

Diminutivos eruditos

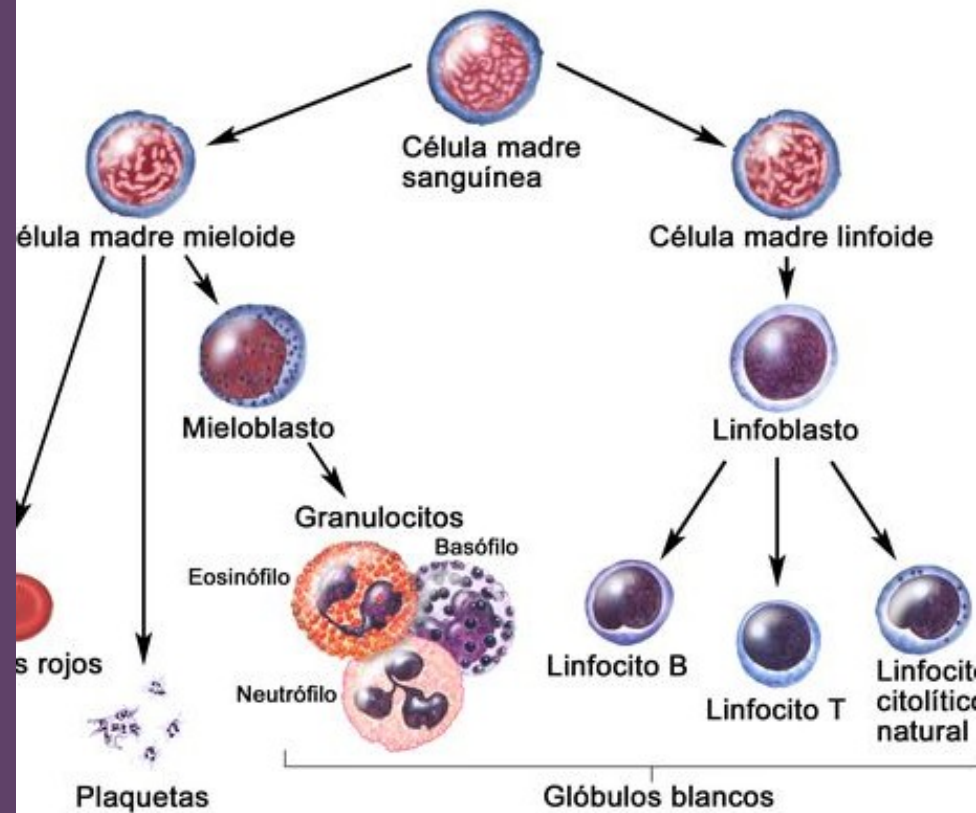
corpo	→	corpúsculo
febre	→	febrícula
globo	→	glóbulo
gota	→	gotícula
grão	→	grânula
homem	→	homúnculo
modo	→	módula -
monte	→	montículo
nó	→	nódulo
nota	→	nótula
obra	→	opúsculo
parte	→	partícula
pele	→	película
raíz	→	radícula
rei	→	régulo
questão	→	questiúncula
verso	→	versículo -

-ÚSCULO
-ÍCULO
-ÍCULA
-ULO
-ULA
-ÚNCULO

Latim vulgar:
Apis - APICULAM – CUL –
LH – ABELHA
Auris - AURICULAM – CUL
– LH ORELHA

globo vs. globulo
(krvinka)

globo vs. glóbulo
(krvinka)

forma vs. tomate (leták)

mosquito

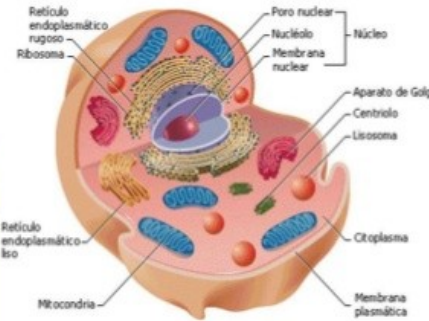

grão (zrna) vs.
grânulo

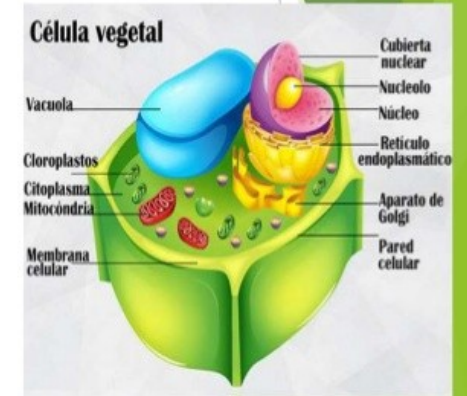

in Dicionário Priberam da Língua Portuguesa

CÉLULA ANIMAL

CÉLULA VEGETAL

cela /cela –ubytovací buňka,
plástev, vězeňská/ vs. célula

chuva ver
chuvisco

nome masculino

Gotas miúdas e espaçadas de chuva; chuva fraca e passageira.

AUGMENTATI VA

ão, alhão, -(z)arrão, -
eirão, -aça, -aço, -
árzio, - uça, -anzil, -
aréu, -arra, -orra, -
astro, - az, -alhaz, -
arraz

NOCIONÁLNÍ

fac **facalhão**

rapaz **rapagão**

Monte
montanha

muro **muralha**

porta **portão**

voz **vozeirão**

sala **salão**

copo **copázio**

PRAGMATICKÉ

cão **canzarrão psisko** **poeta – poetastro veršotepec**

boca **bocarra huba** **médico – medicastro**

drama **dramalhão (přehnané** **doktor – šaman (negativní)**
drama)

rico **ricaço boháč**

grande **grandalhão obr**

cabeça **cabeçorra**

mulher **mulherona mužatka,**
ženská

bonito **bonitão hezoun**

gato **gatarrão**

nariz **narigão nosisko**

sorte **sortalhão**

dramalhão

Drama de pouco conteúdo, abundante em lances de grande perversidade ou de sentimentalismo exagerado; melodrama.

Descrição de um acontecimento cujos acontecimentos são apresentados de maneira exagerada, emocionalmente excessiva.

[1] Dicio.com.br

poetastro

depreciativo mau poeta; o que faz maus versos

meudicionario.org

medicastro

Mau médico, charlatão.

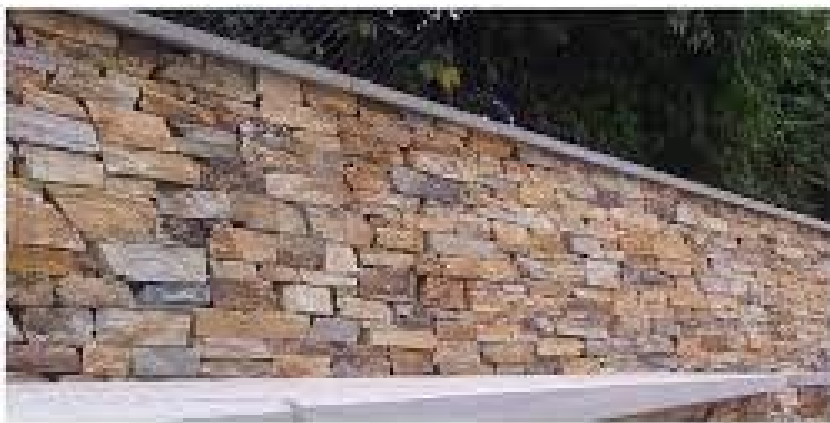
[1] Dicio.com.br

mulherão

Mulher conhecida por sua beleza e por ser muito atraente.

Mulher alta, corpulenta, forte: minha filha é um mulherão.

[1] Dicio.com.br

muro (alvenaria) vs. muralha (defesa de fortalezas)

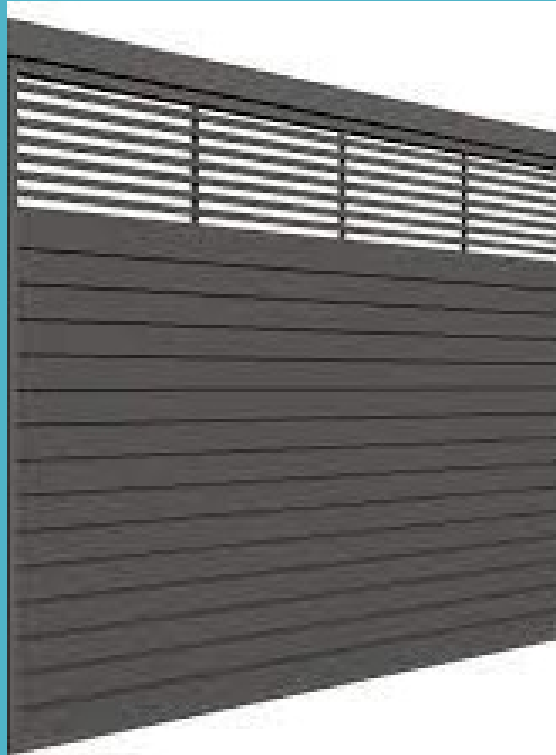
Neutralização de sentidos – uso automatizado
muro (Muro de Berlim, 165 km)

vs.

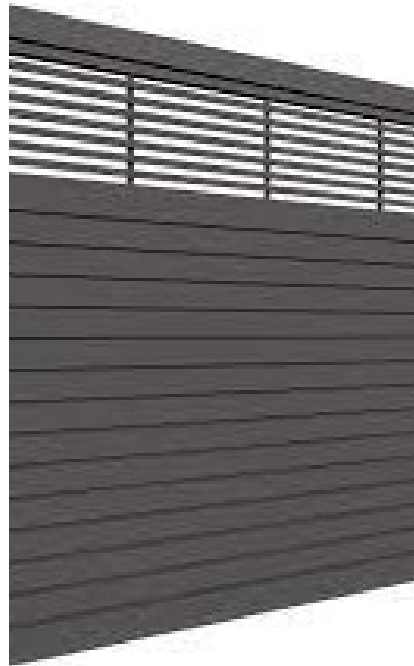
muralha (Grande Muralha da China 21 000 km)

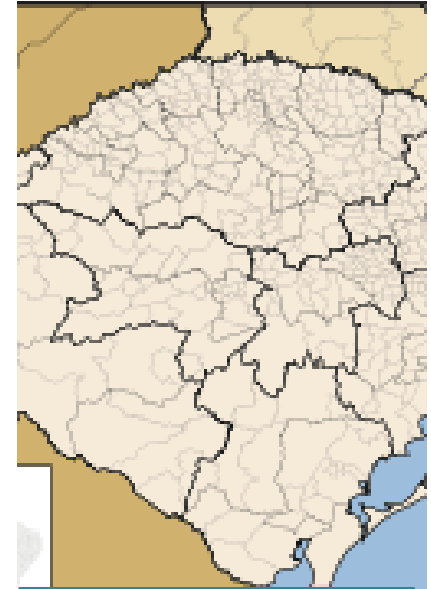
monte (Monte Pascoal, Bahia, Brasil, Monte Pico – Azory) vs. Montes (Trás-os-Montes) ou montanhas

porta vs. portão /vrata, brána/
Portão /o Portão/

Portão de
Brangemburgo,
Berlim,
Alemanha

O Portão –
Brasil, Bahia

porta
Portão/

vs. portão vs. o

VOZ vs. vozeirão

vozeirão

Voz muito intensa, grossa e forte; vozeiro.

Indivíduo de timbre vocal forte.

l) Dicio

[Que vozeirão cantando Adele "HELLO" - YouTube](#)

VOZ vs. vozeirão

vozeirão

Voz muito intensa, grossa e forte; vozeiro.

Indivíduo de timbre vocal forte.

(|) Dicio

[Que vozeirão cantando Adele "HELLO" – YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=OC6gIG-9Aqk)

<https://www.youtube.com/watch?v=OC6gIG-9Aqk>

(minutagem 00:42-1:10)

NOCIONÁLNÍ PŘÍPONY

Nocionální (informativně věcné) přípony jsou tedy ty, které nesou **jiný než** expresivní význam.

Velice často jsou tyto přípony **mnohovýznamové**

TYPY PŘÍPON Z HLEDISKA MORFOLOGICKÉ POVAHY DERIVÁTU

JMENNÉ:

sapato: „**sapat-ada** „střevíček“, **sapat-ão** „baganče“,
sapat-aria „prodejna obuvi“, **sapat-eiro** „švec“, **sapat-eira**
„botník“, **sapat-ilha**, „cvička“ **sapat-eada**, **sapat-eado**,
„stepování“, **sapat-eador**, „stepař“

SLOVESNÉ:

a manhã : **amanh-ecer** „svítat“

PŘÍSLOVEČNÉ:

perigosa-mente, „nebezpečně“ nebo *linda-mente*,
„pěkně“

NOMINÁLNÍ- nominální sufixy (nejobsáhlejší)

Nominální sufixy se mohou připojovat k **podstatným jménům, přídavným jménům, nebo slovesům**. Derivátem pak může být jako podstatné tak přídavné jméno.

Je nutno podotknout, že nominální sufixy jsou obdařeny **mnoha významy**.

PODST. JM. + ADA

- HROMADNÝ VÝZNAM

papel – papelada, boi - boiada

- RÁNA NĚJAKÝM PŘEDMĚTEM

facas – facadas, dentes - dentadas

- DŽUS sumo vs. suco

laranja – laranjada

limão – limonada

Festa

Churrasco – gril

grilovačla

nome + ARIA (lojas)

PODST. JM. + ITE

ZÁNĚT

***GASTRITE** – žaludeční katar, gastritida*

***BRONQUITE** – zánět průdušek – bronchitida*

***APENDICITE** – zánět slepého střeva*

***CELULITE** - celulitida*

***AMIGDALITE** – zánět mandlí*

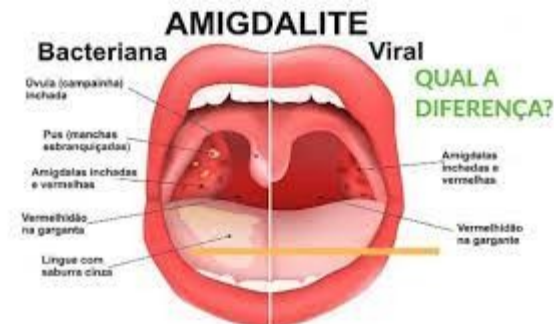
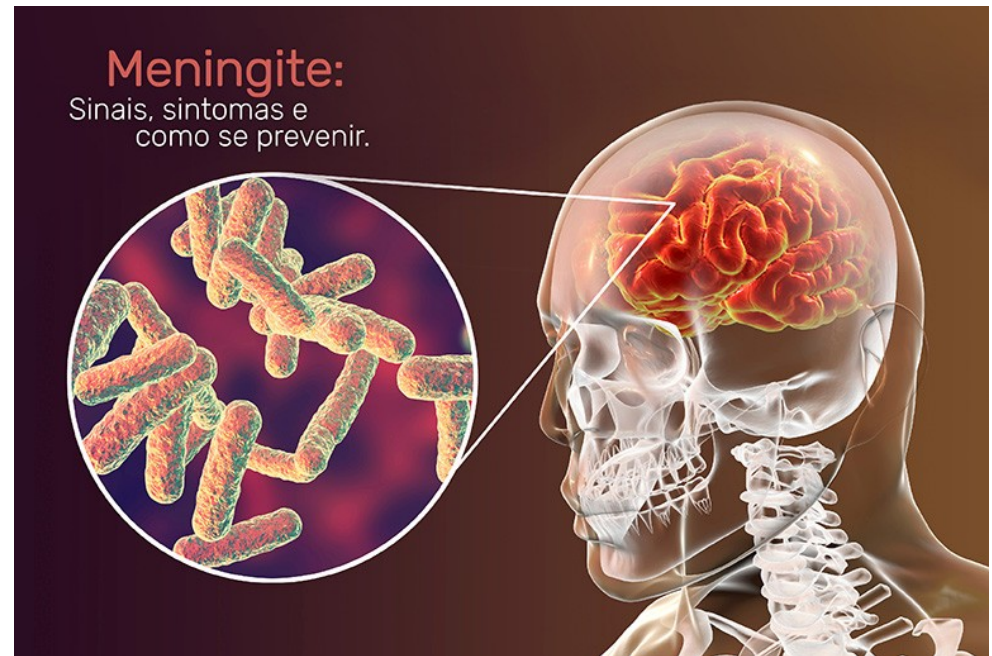
***MENINGITE** – zánět mozkových blan, meningitida*

***LARINGITE** – zánět hltanu – laryngitida*

***HEPATITE** – zánět jater –hepatitida*

nome + ITE (inflamação, doença)

GASTRITE
BRONQUITE
APENDICITE
CELULITE
AMIGDALITE
MENINGITE
LARINGITE
HEPATITE
OTITE (OUVIDO)
UVEÍTE (OLHO UVE)

PODST. JM. + (I)DADE (ost, ita)

CRUEL - CRUELDADE - Krutost

DIGNO – DIGNIDADE - důstojnost

AMÁVEL – AMABILIDADE - laskavost

FELIZ – FELICIDADE - radost (šťestí)

HÁBIL – HABILIDADE (znalost, schopnost, habilita)

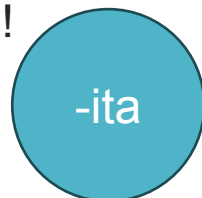
CAPAZ – CAPACIDADE (kapacita, schopnost)

RARO – RARIDADE (rarita, vzácnost)

ESPECÍFICO – ESPECIFICIDADE (specifikum,

Local: UNIVERSO – UNIVERSIDADE

Parabéns: Felicidades!

PŘÍDAVNÉ JMÉNO + - EZA, - IA (A, STVÍ)

BELO – BELEZA - **krása**

RICO – RIQUEZA - **bohatství**

ALEGRE – ALEGRIA - **radost**

Podstatné/příd-jméno + **ISMO, ISTA**

Směr, doktrína, způsob myšlení, chování (**ISMO**) a stoupenec (**ISTA**)

REAL – **REALISMO** – **REALISTA**

SÍMBOLO – **SIMBOLISMO** – **SIMBOLISTA**

POSITIVO – **POSITIVISMO** – **POSITIVISTA**

BUDDHA – **BUDISMO** - **BUDISTA**

CALVIN – **CALVINISMO** - **CALVIISTA**

DALTON – **DALTONISMO**

HERÓI – **HEROÍSMO**

FASCE – **FASCISMO** - **FASCISTA**

-ismus

-ista

nome/adjetivo + ISMO, ISTA

-ISMO

Corrente, doutrina, modo de pensamento

REAL – REALISMO

SÍMBOLO – SIMBOLISMO

POSITIVO – POSITIVISMO

BUDDHA – BUDISMO

CALVIN – CALVINISMO

FASCE – FASCISMO

- Origem da língua: espanholismo,
hispanismo, castelhanismo,
covidismo 😊

-ISTA

Defensores das correntes, doutrinas, de ideologias

– REALISTA

– SIMBOLISTA

– POSITIVISTA

- BUDISTA

- CALVINISTA

- FASCISTA

Podstatné/příd-jméno + ISTA

ZAMĚSTNÁNÍ nebo provozovatel nějaké činnosti

piano - **pianista**

dente - **dentista**

tura - **turista**

Língua – **Linguista**

Crónica – cronista

Nu – **nudista**

Terror – **terrorista**

A ostatní

economia - **economista**, **acordeonista**, **ceramista**, **cronista**,
eletricista, **geneticista**, **meteorologista**, **populista**, **rececionista**,

-ista

-om, -kář, -ik, og, ní

nome + ISTA

INSTRUMENTO, OBJETO

piano

dente

turismo

acordeão, cerâmica, crónica,
língua. eletricidade, genes,
meteorologia, nu, povo
(populu), receção, terror,
economia

PROFISSÃO

- pianista

- dentista

- turista

-acordeonista, ceramista,
cronista, linguista. eletricista,
geneticista, meteorologista,
nudista, populista,
rececionista, terrorista

-ista

-om, -kář, - ik, og, ní

verbo + NÇA, ÂNCIA, ÊNCIA

<i>VERBO</i>	<i>NOME (PROPRIEDADE, QUALIDADE, FENÓMENO)</i>
TOLERAR	– TOLERÂNCIA
DIFERIR	– DIFERENÇA
CONCORRER	– CONCORRÊNCIA

verbo + ANTE, ENTE, INTE

pedinte

VERBO

NOME (AGENTE)

ESTUDAR

– ESTUDANTE

COMBATER

– COMBATENTE

OUVIR

– OUVINTE

PEDIR

– PEDINTE

Download from
Dreamstime.com

1216444
Dreamstime.com

combatente

SLOVESO + OR - aktér

INSPECCIONAR – INSPETOR inspektor

JOGAR – JOGADOR - hráč

TRABALHAR – TRABALHADOR – pracující,
zaměstnanec

PREDAR – PREDADOR – predátor (dravec)

AMAR – AMADOR milovník (také amatér)

CALCULAR – CALCULADOR (kalkulátor) calculadora
(kalkulačka)

GOVERNAR – GOVERNADOR (guvernér)

verbo + OR(a)

VERBO *NOME AGENTE*

INSPECIONAR – INSPETOR/a

JOGAR – JOGADOR/a

TRABALHAR – TRABALHADOR/a

PREDAR – PREDADOR/a

AMAR – AMADOR/a

CALCULAR – CALCULADOR
calculadora

GOVERNAR – GOVERNADOR

verbo + MENTO

OS DEZ MANDAMENTOS

- I - Eu sou o Senhor, teu Deus, não terás outros deuses diante de mim.
- II - Não tomarás em vão o nome do Senhor, teu Deus, porque o Senhor não terá por inocente o que tomar o seu nome em vão.
- III - Santificarás o dia do descanso.
- IV - Honrarás a teu pai e a tua mãe, para que vás bem e vivas muito tempo sobre a terra.
- V - Não matarás.
- VI - Não cometerás o adultério.
- VII - Não furtarás.
- VIII - Não dirás falso testemunho contra o teu próximo.
- IX - Não cobiçarás a casa do teu próximo.
- X - Não cobiçarás a mulher do teu próximo, nem o seu gado, nem coisa alguma que lhe pertença.

VERBO	(PROCESSO, COGNIÇÃO EXPERIÊNCIA)
SENTIR	– SENTIMENTO
MANDAR	– MANDAMENTO
PENSAR	– PENSAMENTO
NASCER	– NASCIMENTO
ALOJAR	– ALOJAMENTO

SLOVESO + MENTO

SENTIR – SENTIMENTO (SENTIMENT- CIT, **cítění**)

MANDAR – MANDAMENTO (mandamentos)

PENSAR –PENSAMENTO – myslet - **myšlení**

ALOJAR – ALOJAMENTO – ubytovat -**ubytování**

NASCER – NASCIMENTO – narodit - **narození**

verbo + ÇÃO

VERBO

PROCESSO, AÇÃO

nomear

– nomea**ção**

calcular

– calcula**ção**

operar

– opera**ção**

extrair

– extra**ção**

abstrair

– abstra**ção**

fixar

– fixa**ção**

verbo + ANTE/ENTE

<i>VERBO</i>	<i>ADJETIVO (QUALIDADE)</i>
TOLERAR	- TOLERANTE
DOER	- REPUGNANTE
RESISTIR	- INTRIGANTE
REPUGNAR	- INTEGRANTE
INTRIGAR	- DOENTE
INTEGRAR	- RESISTENTE, resistivo

SLOVESO + ANTE (ANTNÍ, ÍCÍ)

TOLERAR - TOLERANTE - tolerantní

DOER – DOENTE – nemocný

RESISTIR – RESISTENTE - rezistentní

REPUGNAR – REPUGNANTE – odpuzující,

INTRIGAR – INTRIGANTE - intrikující

INTEGRAR – INTEGRANTE - INTENGRUJÍCÍ

VERBÁLNÍ SUFIXY

AR

ESQUIAR

ER

COMER

IR

PARTIR

Krom toho také deminutivní a meteorologické:

-ilhar, inhar,
iscar
dedilhar,
apadrinhar,
chuviscar

-ecer
amanhece
r
entardecer
anoitecer

SUFIJOS VERBAIS

<https://www.youtube.com/watch?v=0siLsopmjCY>

TEMÁTICOS

-A r

esquiar

-E r

viver

-I r

partir

LEXICOLÓGICOS METEOROLÓGICOS E DIMINUTIVOS

-ecer

amanhecer

entardecer

anoitecer

-ilhar, inhar, iscar

dedilhar, apadrinhar,

chuviscar

ADERBIÁLNI SUFIX

MENTE

Lindo – linda – lindamente

Franco – franca – francamente

Leve – leve- levemente

Feliz – feliz - felizmente

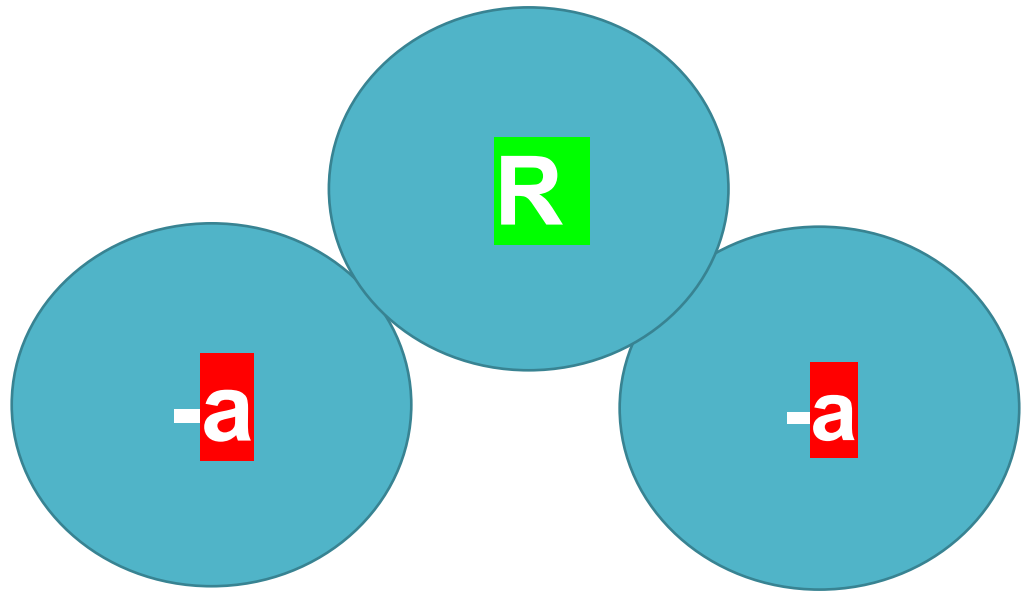
-
amente

-
emente

-(-)
mente

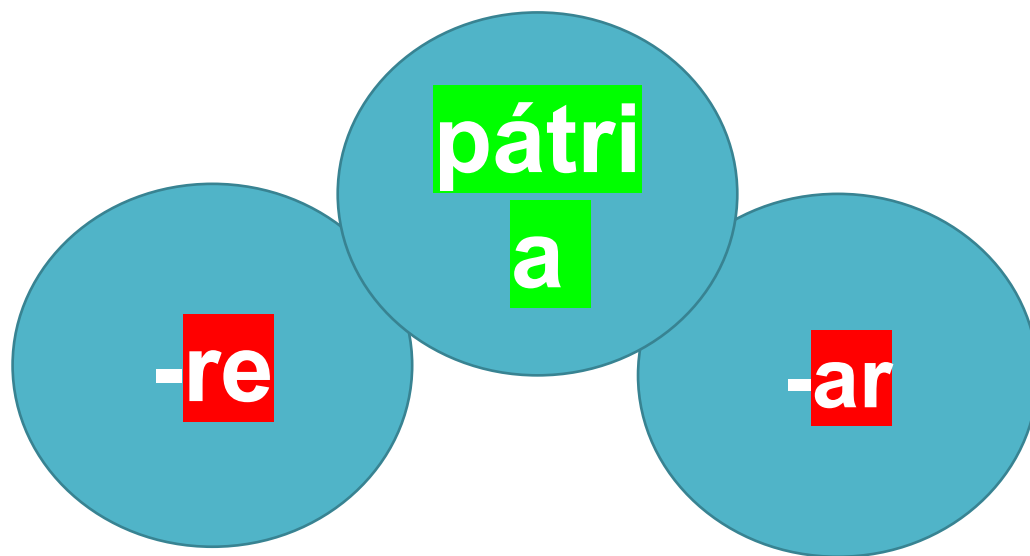
PARASYNTETICKÁ DERIVACE

Parasyntetická derivace je slovo tvorný proces, při kterém je ke slovu připojen současně sufix a prefix [aRa]. **Parasyntéza** je slovo řeckého původu, které je složeno z *pára* (=juxtapozice, stavění vedle sebe) a *synthetikós* (to, co se připojuje).

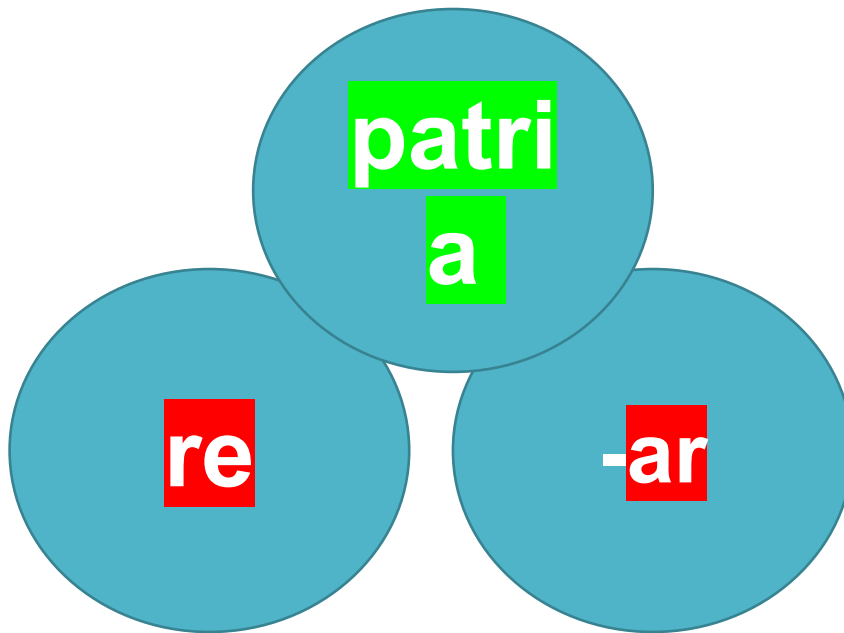

PARASYNTETICKÁ DERIVACE

Parasyntetická derivace je slovotvorný proces, při kterém je ke slovu připojen současně sufix a prefix [aRa]. **Parasyntéza** je slovo řeckého původu, které je složeno z *pára* (=juxtapozice, stavění vedle sebe) a *synthetikós* (to, co se připojuje).

Circunfixação – exemplo

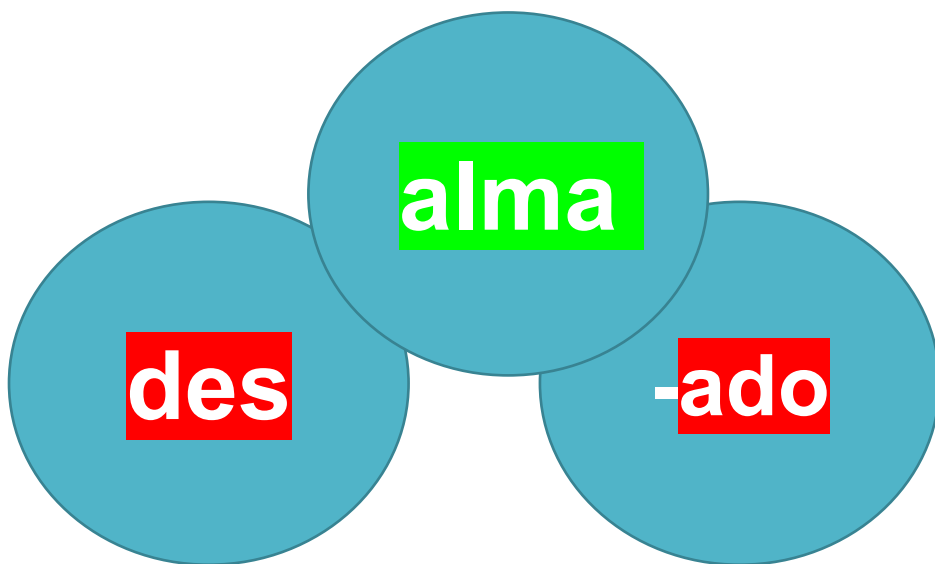
repatriar

Retornar à pátria; voltar ao seu país de origem por iniciativa própria; fazer voltar à pátria: repatriaram os degredados; repatriou-se após anos de (...)

[J Dicio.com.br]

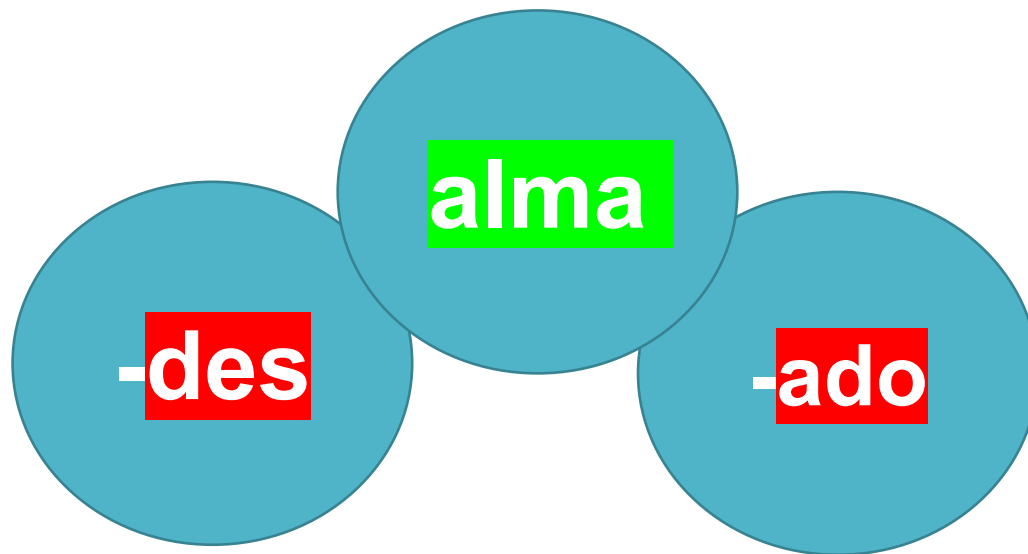

Circunfixação – exemplo

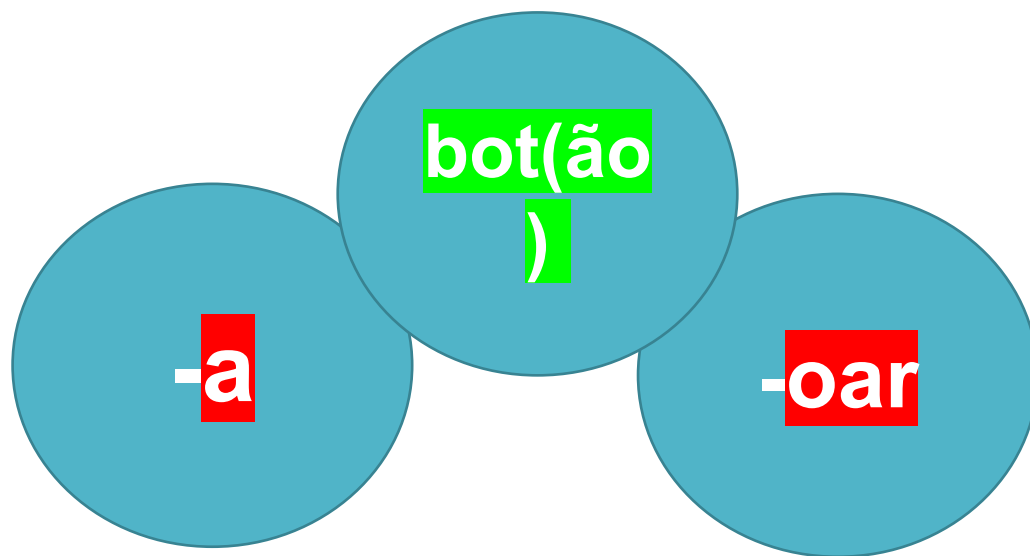
PARASYNTETICKÁ DERIVACE

Parasyntetická derivace je slovotvorný proces, při kterém je ke slovu připojen současně sufix a prefix [aRa]. **Parasyntéza** je slovo řeckého původu, které je složeno z *pára* (=juxtapozice, stavění vedle sebe) a *synthetikós* (to, co se připojuje).

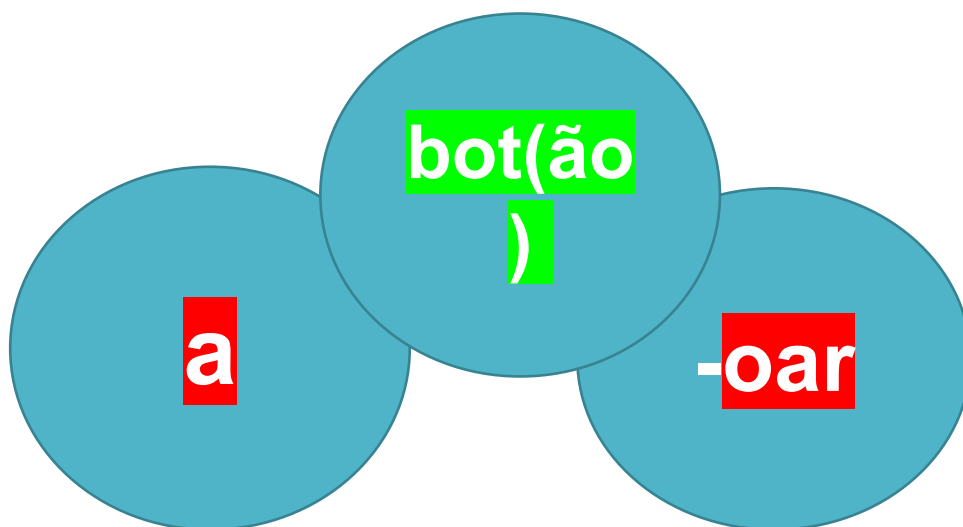

PARASYNTETICKÁ DERIVACE

Parasyntetická derivace je slovotvorný proces, při kterém je ke slovu připojen současně sufix a prefix [aRa]. **Parasyntéza** je slovo řeckého původu, které je složeno z *pára* (=juxtapozice, stavění vedle sebe) a *synthetikós* (to, co se připojuje).

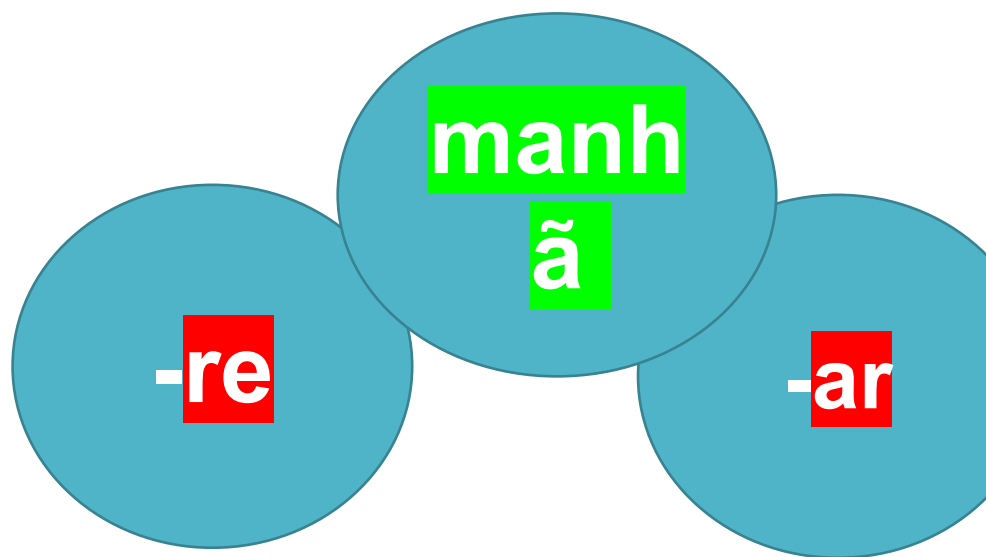

Circunfixação – exemplo

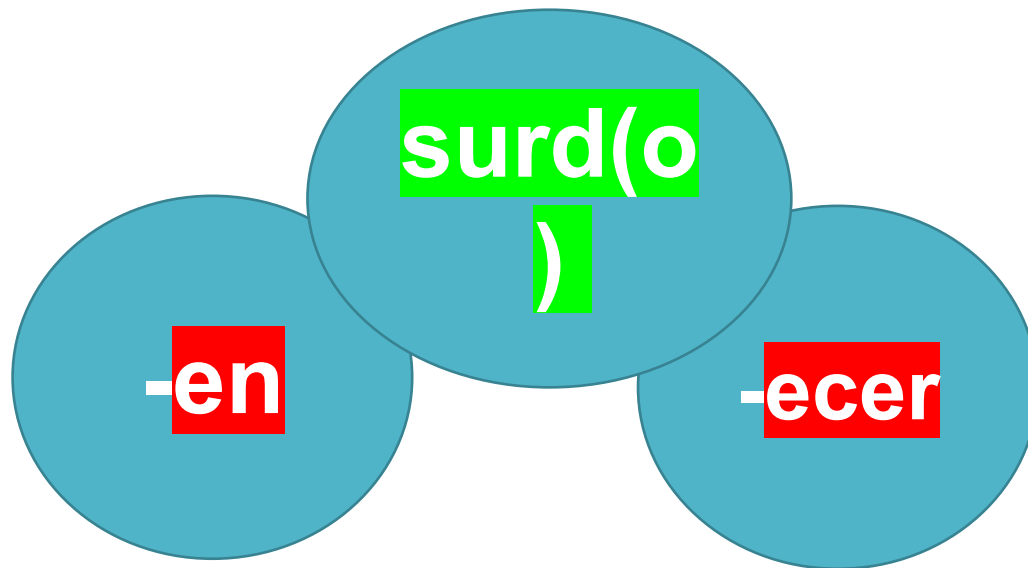
PARASYNTETICKÁ DERIVACE

Parasyntetická derivace je slovotvorný proces, při kterém je ke slovu připojen současně sufix a prefix [aRa]. **Parasyntéza** je slovo řeckého původu, které je složeno z *pára* (=juxtapozice, stavění vedle sebe) a *synthetikós* (to, co se připojuje).

PARASYNTETICKÁ DERIVACE

Parasyntetická derivace je slovotvorný proces, při kterém je ke slovu připojen současně sufix a prefix [aRa]. **Parasyntéza** je slovo řeckého původu, které je složeno z *pára* (=juxtapozice, stavění vedle sebe) a *synthetikós* (to, co se připojuje).

ENVELHECER É
SE LIVRAR DO
MEDO DO FUTURO
E PERCEBER A
GRANDEZA DO
PRESENTE.

en

velh(o
)

rece

80

Příklady

Alma - desalmado „bezduchý“ se skládá z prefixu *des* (bez) a z adjektivního sufixu *-ado* (ý). Oba dva morfémy se připojily ke kořenu „*alma*“ (duše).

Pátria „vlast“ přijímá prefix *re-* (znovu) a sufixy *-ação*, *-ar*, *-ado*. Výslednými tvary jsou tedy: **repatriação** „repatriace-návrat do vlasti“, **repatriar** „repatriovat - znovu se vrátit do své vlasti“, **repatriado** „navracený do vlasti – repatriant“.

K parasyntéze nejčastěji dochází u sloves, kde jsou hlavními prefixy *a-*, *em-* či *en-*:

botão „knoflík“ ► *abotoar* „zapnout knoflíky“,

manhã „ráno“ ► *amanhecer* „svítat“,

surdo „hluchý“ ► *ensurdecer* „ohluchnout“

REGRESIVNÍ DERIVACE

Regresivní derivace je takový druh derivace, při kterém ze slova původně delšího vzniká slovo kratší [Ra - a¹+a²]. Často dochází k odejmutí verbálního sufixu a vzniku substantiva:

chorar „plakat“ ► choro „pláč“.

Jak vidíme, je to proces opačný k předchozím typům derivace, kdy derivát vznikl progresivním rozšířením základ, většinou významově abstraktního.

REGRESIV NÍ versus PROGRESI VNÍ

Pokud podstatné jméno vyjadřuje **děj**, pak je základem **sloveso**: *grito* „křik“, *ameaça* „hrozba“, *troco* „výměna“ jsou podstatná jména abstraktní a jsou odvozena regresivní derivací od slovesných základů *gritar* „křičet“, *ameaçar* „hrozit“ a *trocar* „vyměnit“.

Pokud podstatné jméno označuje **konkrétní předmět**, pak je základem **podstatné jméno**: *azeite* „olivový olej“, *âncora* „kotva“ či *folha* „list papíru“, které progresivní derivací dávají vznik denominálním slovesům *azeitar* „přidat olivový olej“, *ancorar* „kotvit, ukotvit“ a *folhear* „listovat knihou“.

DERIVAÇÃO

REGRESSIVA *versus* PROGRESSIVA

REGRESSO

Se o nome é um nome **abstrato**, então, a base é o **verbo**.

gritar	←	grito
ameaçar	←	ameaça
trocar	←	troco

PROGRESSO

Se o nome é um nome **concreto**, então, a base é o **nome**.

azeite	→	azeitar
âncora	→	ancorar
folha	→	folhear

NEPRAV Á DERIVAC E

DERIVAÇÃO

CONVERSÃO

COMPOSIÇÃO

TRUNCAÇÃO E
SIGLAÇÃO

Nepravá derivace, někdy také nazývaná **nulová derivace**, je **slovotvorný proces**, při kterém **nedochází k žádné morfologické změně slova**. Slovo mění slovní druh bez jakékoliv změny formy. Může se týkat všech slovních druhů od sloves až po předložky, kdy se přidáním členu ze slov stávají substantiva

PŘÍKLADY

sim „ano“ ► o *sim* „souhlas“

não „ne“ ► o *não* „nesouhlas/odmítnutí“; *oxalá* „kéž by“ ► o *oxalá* „přání“,

porque „proč“ ► o *porquê* „důvod“,

como „jak“ ► o *como* „způsob“,

quando „když“ ► o *quando* „doba, termín“

jantar „večeřet“ ► o *jantar* „večeře“

pró „pro“ ► os *prós* „výhody“,

contra „proti“ ► os *contra* „nevýhody“.

CONVERSÃO - exemplos

sim ► *o sim*
"acordo"

não ► *o não*
"desacordo"

oxalá ►
o oxalá
"desejo"

porque ►
o porquê
"causa"

como ►
o como „modo“

quando ►
o quando
„prazo, data“

jantar ►
o jantar „comida
à noite“

pró ►
os pró
„vantagens“

contra ►
os contra
„desvantagens“

KOMPOZI CE - SKLÁDÁ

DERIVAÇÃO

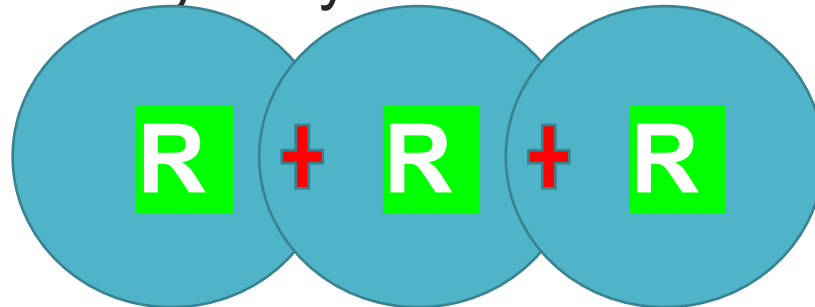
CONVERSÃO

COMPOSIÇÃO

TRUNCAÇÃO E
SIGLAÇÃO

Jde o slovo tvorný proces, který spočívá ve spojování dvou i více slovních základů [R+R]. [R+R+R] a dává vznik slovům složeným, **tzv. složeninám**, která se nazývají **kompozita**.

Skládáním slov ze dvou až tří slovo tvorných základů se vždy tvoří pojmenování motivovaná. Velmi často se složeniny užívají v odborném názvosloví a v publicistice, kde je výhodou jejich kondenzovaná forma a také vysoká explicitnost složených výrazů.

composição

POR JUSTAPOSIÇÃO

Pombo-correio

Arco-íris

Ano-luz

Cajá-mirim

POR AGLUTINAÇÃO

Aguardente (agua ardente)

Embora (em boa hora)

Pernalta (perna alta)

Vinagre (vinho acre)

KOMPOZITA PODLE STRUKTURY

dvě podstatná jména:

porco-espinho „dikobraz“;

podstatné + přídavné jméno:

criado-mudo „noční stolek“;

amor-perfeito „maceška“

aguardente „kořalka“;

belas artes „krásná umění“;

podstatné jméno + předložka + podstatné jméno:

chapéu-de-sol „deštník“;

dvě přídavná jména:

tragicómico „tragikomický“;

číslovka + podstatné jméno:

mil-folhas „listové těsto“,

segunda-feira „pondělí“,

trigêmeo „trojčata“;

KOMPOZITA PODLE STRUKTURY

Sloveso + podstatné jméno

beija-flor „kolibřík“,

guarda-roupa „šatna“,

passatempo „kratochvíle“;

Dvě slovesa:

corre-corre „sběh“;

vaivém „chození sem a tam“;

příslovce+přídavné jméno:

sempre-viva „slaměnka“;

příslovce + sloveso:

maldizer „zlořečit“,

bemdizer „blahořečit“.

PALAVRAS COMPOSTAS

- estrutura

pedro-quinto

Espécie de capa curta, com mangas falsas.

DOIS NOMES:

porco-espinho

SUBSTANTIVO + ADJETIVO

criado-mudo

amor-perfeito

aguardente

SUBSTANTIVO + PREPOSIÇÃO + ADJETIVO

chapéu-de-sol

DOIS ADJETIVOS:

tragicômico

NUMERAL + SUBSTANTIVO

- *mil-folhas,*
- *segunda-feira,*
- *Trigêmeo*
- *pedro-quinto*

Porco-espinho

Amor-perfeito

VERBO + SUBSTANTIVO

- *beija-flor*

DOIS VERBOS - reduplicação:

- *quero-quero, tico-tico /aves/*
- *Vaivém, corre-corre /correria, lufa-lufa/*

ADVÉRBIO+ VERBO :

- *sempre-viva*

ADVÉRBIO+PRONOME+ VERBO :

mal-me-quer, bem-te-quer, não-me-esqueças

Regras – uso do hífen

COM HÍFEN

Continua a ser usado o hífen em casos de **composição** **por justaposição**.

[O uso do hífen segundo o Acordo Ortográfico - O nosso idioma - Ciberdúvidas da Língua Portuguesa \(iscte-iul.pt\) https://ciberduvidas.iscte-iul.pt/artigos/rubricas/idioma/o-uso-do-hifen-segundo-o-acordo-ortografico/3195](https://ciberduvidas.iscte-iul.pt/artigos/rubricas/idioma/o-uso-do-hifen-segundo-o-acordo-ortografico-3195)

SEM HÍFEN

Nos casos em que o prefixo termina por vogal e a palavra que se segue começa pelas consoantes *r* ou *s* (estas

Uso do Hifen

- Como era...
- ante-sala, ante-sacristia, auto-retrato, anti-rugas, auto-regulamentação, contra-senso, contra-regra, contra-senha, extra-regimento, extra-sístole, extra-seco, infra-som, infra-renal, ultra-sonografia, semi-sintético, supra-renal,
- Nova regra:
- **NÃO** se emprega o hífen nos compostos em que o prefixo ou falso prefixo termina em vogal e o segundo elemento começa por *r* ou *s*, devendo essas consoantes se duplicarem
- Como será...
- antessala, antessacristia, autorretrato, antirugas, autorregulamentação, contrassenso, contraregra, contrassenha, extraregimento, extrassístole, extrasseco, infrassom, infrarenal, ultrassonografia, semisintético, supra-renal,

COMPOSIÇÃO – LÉXICO

covid

astrazeneca

bolsocaro

bolsotrumpista

teletrabalho

covid-secure

covidivórcio

Imunodeficiência

imunodepressão

imunodeprimido

imunoalergologia

nanovacina

potencial-pandémico

#fiqueemcasa

fobocracia

força-tarefa (task force)

fura-filas

Canal coronavírus da OGE/MG
Respeite a fila da vacinação

**DENUNCIE OS
FURA-FILAS!**

Site:
ouvidoriageral.mg.gov.br

Rekompozice

Některé latinské a řecké kořeny získaly v moderních jazycích zvláštní význam. Například **auto-** (z řeckého autos – vlastní), se v původním významu zachovalo například ve slově **autodidacta** „samouk“ nebo **autógrafo** „vlastní životopis“, ale lidově se začalo používat pouze „**auto**“ jako zkrácený tvar od **automóvel** (což je vozidlo poháněno samo sebou) a dalo vznik novým kompozitům typu *auto-estrada* „dálnice“, *autódromo* „autodrom“. Tomuto procesu se říká **rekompozice** a kořenu pak falešná předpona, neboli **pseudoprefix**, který se od běžného kořene derivátů liší větší nezávislostí existence.

Hybridism y

Existují také kompozita, kde je každý komponent jiného původu. Nazývají se **hybridismy**, neboli slova hybridní: *bicicleta* „kolo“, *bígamo* „bigamní“, *decímetro* „decimetr“, apod.

ZKRACOVÁNÍ

Existuje několik typů zkratek.

Apokopa je taková zkratka, která vzniká zánikem koncových slabik. Tak máme ze slova *página* apokopu *pág*.

Sigla (*letterae singulae*), což je zkratka, která vzniká z počátečních písmen.

Akronym nebývá na rozdíl od běžných zkratek hláskován a lze jej tedy přečíst jako jedno slovo (SIDA- „aids“), apod. Stejně jako ostatní zkratky vzniká zpravidla spojením počátečních písmen několika slov.

Truncação

DERIVAÇÃO

COMPOSIÇÃO

CONVERSÃO

TRUNCAÇÃO E
SIGLAÇÃO

- processo designado também como **truncamento**, **redução** ou **encurtamento**, *abreviação*

- processo de criação vocabular através do **apagamento de uma parte de uma palavra-base**, dando origem a uma forma diferente, que mantém, no entanto, o mesmo valor referencial.

- não é muito frequente

- exemplos:

- *biju, retrô, profí, refrí, moto, foto*

- *nomes próprios:*

Bela (Anabela) *Berto* (Alberto), *Chico* (Francisco), *Lena* (Madalena, Helena) *Nela* (Manuela), *Bé* (Isabel), *Tó* (António), *Zé* (José), *São* (Conceição), *Quim* (Joaquim)

ABREVIATURAS E SÍMBOLOS

ABREVIATURA

— Grafia que permite economizar o espaço ou o tempo necessários para a escrita de uma palavra, mediante a omissão de certas letras;

-Geralmente são formadas por iniciais, ou por iniciais e um número muito reduzido de letras, são reduções que se **pronunciam por extenso.**

SÍMBOLO

— Representação de uma noção por meio de letras, números, pictogramas ou da combinação destes elementos.

-Os símbolos são um caso especial de representações abreviadas, com um valor geralmente internacional.

ABREVIATURAS E SÍMBOLOS

ABREVIATURAS

SÍMBOLOS

etc. é lido **etecétera** e não **etce**
p. ex. é lido **por exemplo** e não **pex**
n.º — número
Dr.^a — doutora
Ex.mo — **excelentíssimo**(6)
S. Ex.ª — **Sua Excelência**
a.C. — **antes de Cristo /antes do Covid/**
d.C. - **depois do Cristo /depois do Covid)**
V. S. F. F. — **volte, se faz favor**
pág. — **página**
Máx. — **máximo**
mín. — **mínimo**
e. g. — **exempli gratia**

km — quilómetro
€ — euro(9)
£ libra
\$ —dólar **¢** — centavo
< — menor
≤ — menor ou igual
≠ — diferente **×**
§ — parágrafo
@ — arroba

teste

FORMAÇÃO DE PALAVRAS EM PORTUGUÊS
(muni.cz)

[https://is.muni.cz/elearning/test_pruchod?lang=en;testurl=%2Fel%2Fphil%2Fjaro2021%2FPO1A032%2Fodp%2FFORMACAO DE PALAVRAS EM PORTUGUES.qref](https://is.muni.cz/elearning/test_pruchod?lang=en;testurl=%2Fel%2Fphil%2Fjaro2021%2FPO1A032%2Fodp%2FFORMACAO_DE_PALAVRAS_EM_PORTUGUES.qref)

PŘÍKLADY

UE

NATO (OTAN)

ETC.

MÁX.

MÍN.

AC. DC.

DR. Dra-

N.

PÁG.

E.G.

PIB

ONU

UNESCO

BENELUX

MERCOSUL

SIDA

LASER

FIFA

LTDA

EUA

Terminologie

	CZ	PT	
slovotvorba	slovesný sufix	formação de palavras	derivação parassintética
základní slovo	príslovečný sufix	palavra primitiva	derivação regressiva
odvozené slovo	augmentativní sufix	palavra derivada	derivação imprópria, conversão, habilitação, hipóstase
složené slovo	deminutivní sufix	palavra composta	composição
príbuzná slova	knižní deminutiva	família de palavras	palavra composta
odvozování	<i>parasyntetická</i> derivace	palavras cognatas	compostos eruditos
skládání (kompozice)	zpětná derivace	derivação	recomposição
prefixní derivace	nepravá derivace	composição	pseudoprefixo
prefixy latinského původu	skládání slov	derivação prefixal	hibridismo
prefixy řeckého původu	složenina, kompozitum	prefixos de origem latina	abreviação
sufixální derivace	knižní kompozita	prefixos de origem grega	
jmenný sufix	<i>rekompozice</i>	derivação sufixal	
	pseudoprefix	sufixo nominal	
	hybridismus	sufixo verbal	
	zkrácená slova	sufixo adverbial	
		sufixo aumentativo	
		sufixo deminutivo	
		deminutivos eruditos	

CVIČENÍ

2. Vytvoř slova odvozená prefixy latinského původu **ab-**, **contra**, **entre-**, **ex-**,**em-**, **en-**, **intro-**, **ob-**, **o-**, **per-**
3. Vytvoř slova odvozená prefixy latinského původu **an-**, **a-**, **anti-**, **arce-**, **arque-**, **peri-**, **e-**, **dia-**, **arc-**, **di-**, **si-**, **hipo-**, **pro-**, **sim-**, **sin-**.
4. Vytvoř augmentativa od následujících slov: **ríco**, **sábio**, **barba**, **animal**, **boca**, **cabeça**, **médico**, **poeta**, **lobo**.
5. Vytvoř augmentativa od následujících slov: **víbora**, **homem**, **livro**, **cadeira**, **percurso**, **rendimento**, **barba**, **verso**, **velho** , **filho**, **lebre**, **beber**, **dormir**, **saltar**.
6. Vytvoř knižní deminutiva od: **corpo**, **febre**, **globo**, **gota**, **grão**, **parte**, **verso**.
7. Vytvoř hromadná podstatná jména od: **boi**, **papel**, **folha**.
8. Vytvoř podstatná jména od přídavných jmen: **cruel**, **digno**, **belo**, **feliz**, **rico**, **amargo**, **grato**, **velho**, **amável**.
9. Vytvoř název národnosti či původu od následujících zeměpisných názvů: **Braga**, **Lisboa** , **Brasil**, **Portugal**, **Alemanha**, **Canadá**, **Europa**.
10. Vytvoř parasynteticky odvozená slova od: **alma**, **pátria**, **manhã**, **noite**, **velho**, **jovem**

KLÍČ

1. *desgostar* – derivace s předponou *des-* (*nelíbit se*);
gostoso - derivace s příponou *-oso* (*vkusný, líbivý*);
gosto-da-vida – skládání pomocí dvou podstatných jmen
a předložky (*druh švestky*).

KLÍČ

<u>Abdicar</u>	zřící se	<u>embarcar</u>	nalodit
<u>Abdicação</u>	zřeknutí se	<u>enterrar</u>	pohřbít
<u>contradizer</u>	protiřečit	<u>introduzir</u>	uvést
<u>contradição</u>	protiřečení,	<u>intromissão</u>	vměšování
<u>entreabrir</u>	pootevřit	<u>objecto</u>	předmět
<u>entrelinha</u>	meziřádek	<u>ocorrer</u>	stát se
<u>exportar</u>	vyvážet	<u>obstáculo</u>	překážka
<u>extrair</u>	vytrhnout, vytěžit	<u>percorrer</u>	procestovat, projet
<u>extracção</u>	vytrhnutí, těžba	<u>perfurar</u>	provrtat, děrovat

KI ÍČ

Vytvoř slova odvozená prefixy latinského původu *an-*, *a-*, *anti-*, *arce-*, *arque-*, *peri-*, *e-*, *dia-*, *arc-*, *di-*, *si-*, *hipo-*, *pro-*, *sim-*, *sin-*.

<u>a</u> narquista	anarchista	<u>a</u> rcanjo	archanděl
<u>a</u> teu / fem. ateia	ateista	<u>d</u> iocese	diocéze
<u>a</u> ntípoda	protinožec	<u>s</u> ílaba	slabika
<u>a</u> rcebispo	arcibiskup	<u>h</u> ipotensão	hypotenze
<u>a</u> rquétipo	archetyp	<u>p</u> rólogo	předmluva
<u>p</u> erífrase	perifráze, opis	<u>s</u> impatia	sympatie
<u>ê</u> xodo	exodus	<u>p</u> rognóstico	prognóza
<u>d</u> iagnóstico	diagnóza	<u>s</u> infonia	symfonie

KLÍČ

4. Vytvoř augmentativa od následujících slov. *rico*→
ricaço, *sábio*→ *sabichão*, *barba*→ *barbaça*, *animal*→
animalaço, *boca*→ *bocarra*, *cabeça*→ *cabeçorra*,
médico→ *medicastro*, *poeta*→ *poetastro*, *lobo*→ *lobaz*

KLÍČ

5. Vytvoř deminutiva od následujících slov: *víbora* → *víborazinha*; *homem* → *homenzinho*, *livro* → *livrinho* → *livrozinho*, *cadeira* → *cadeirinha* → *cadeirazinha*, *percurso* → *percursozinho* → *percursinh*, *rendimento* → *rendimentozinho* → *rendimentinho*, *barba* → *barbicha*, *verso* → *verseto*, *velho* → *velhote*; *filho* → *filhote*; *lebre* → *lebrote*, *beber* → *bebericar*, *dormir* → *dormitar*; *saltar* → *saltitar*.

KLÍČ

6. Vytvoř knižní deminutiva: *corpo* → *corpúsculo*,
febre → *febrícula*, *globo* → *glóbulo*, *gota* → *gotícula*, *grão*
→ *grânulo*, *parte* → *partícula*, *verso* → *versículo*.

KLÍČ

7. Vytvoř hromadná podstatná jména od: boi→*boiada*,
papel→*papelada*, folha→*folhagem*.

KLÍČ

8. vytvoř podstatná jména od přídavných jmen: *cruel*, → *crueldade*, *digno*→*dignidade*, *belo*→*beleza*, *feliz*- →*felicidade*, *rico*→*riqueza*, *amargo*→*amargura*, *grato*→*gratidão*, *velho*→*velhice*, *amável* → *amabilidade*.

KLÍČ

9. Vytvoř název národnosti či původu od následujících zeměpisných názvů: *Braga* → *braguense*, *Lisboa* → *lisboeta*, *Brasil* → *brasileiro*, *Portugal* → *português*, *Alemanha* → *alemã*, *Canadá* → *canadense*, *Europa* → *europeu*.

KLÍČ

10. Vytvoř parasynteticky odvozená slova od:
alma→*desalmado*, *pátria*→*repatriar*, *repatriação*,
manhã→*amanhecer*, *noite*→*anoitecer*,
velho→*envelhecer*, *jovem*-*rejuvenescer*.

NEOLOGISMY

Zkuste najít co nejvíce odvozených či komponovaných slov od základu:

COVID

SARS

